

บทที่ 2

วัสดุ อุปกรณ์ และวิธีการ

1. วัสดุและอุปกรณ์ในการปลูก

1. เมล็ดพันธุ์มะเขือเทศได้แก่ เมล็ดพันธุ์สีดาทิพย์ 1 (P_1) พันธุ์ CLN 2116 B (P_2) เมล็ดพันธุ์ลูกผสมชั่วที่ 1 (F_1) เมล็ดพันธุ์ลูกผสมชั่วที่ 2 (F_2) เมล็ดพันธุ์ลูกผสมกลับแม่ (BC_1) และ เมล็ดพันธุ์ลูกผสมกลับพ่อ (BC_2)

2. อุปกรณ์ทางการเกษตร

- พื้ทนาด ใช้สำหรับเพาะเมล็ดพันธุ์
- ต้นผสานปลูก ราย ปุ๋ยคอก แกลบ
- กระถางพลาสติกขนาดเส้นผ่านศูนย์กลาง 12 นิ้ว
- ชุดระบบเพาะต้นกล้า
- ไม้ค้ำยันต้น เชือกฟาง
- พลาสติกคลุมพื้น วัสดุการเกษตรต่างๆ เช่น หัวนีดนำ้ พลั่ว สายยาง
- กระบอกน้ำยาฆ่าแมลง
- สารเคมีป้องกันกำจัดโรคแมลงต่างๆ เช่น เทฟเวินท์ 85 สารป้องกันเชื้อราการ์ล่าต์ ฯลฯ
- ปุ๋ยเคมี เช่น ปุ๋ย สูตร 15-15-15 สูตร 21-21-21 สูตร 46-0-0 และชาตุอาหารเสริมต่างๆ

สารบัญไปพืช ฯลฯ

- อุปกรณ์สำหรับในการทดสอบ เซ็น คิมคีบ กรรไกรตัดกลีบดอก แอลกอฮอล์ สำลีหุ้มดอก ป้ายบันทึกข้อมูล เชือกด้ายผูก เครื่องหมาย ถุงซิบ
- ชุดอุปกรณ์การให้ระบบนำ้หายดอต โนมัติ และระบบการให้ปุ๋ยอัตโนมัติ

2. อุปกรณ์ในห้องปฏิบัติการ

- เครื่องซึ่งนำ้หนักละเอียด 2 ตำแหน่ง
- เครื่องวัดความแน่นเนื้อ (Penetrometer)
- อุปกรณ์วัดขนาดเวอร์เนียร์คลาลิเพอร์
- เครื่องวัดเปอร์เซ็นต์น้ำตาล (Hand refractometer)
- กระดาษเทียบสี R.H.S. Colour Chart in Association with the Flower Council of Holland and the Royal Horticultural Society London

- บีกเกอร์ ขวดน้ำนำ้กลั่น หลอดหยด ผ้ากรอง กรวยแก้ว ถุงพลาสติกขนาดต่างๆ

3. วิธีดำเนินการ

1. ถ้าคลุกที่ 1 ทำการทดสอบข้ามระหว่างพันธุ์แม่พันธุ์สีดาทิพย์ 1 (P_1) และพันธุ์พ่อ CLN 2116 B (P_2) เพื่อผลิตลูกผสมชั่วที่ 1 (F_1) ลักษณะประจำพันธุ์ของพันธุ์สีดาทิพย์ 1 เป็นพันธุ์ที่หนร้อน ลักษณะผลเป็นแบบบูรพา (Ovate shape) มีน้ำหนักประมาณ 30 กรัม ผลสุกสีชมพูส้ม มีการเคลื่อนตัวโดยแบบกึ่งเดือย แต่เป็นพันธุ์ที่อ่อนแอต่อโรค ผสมกับพันธุ์ CLN 2116 B (P_2) เป็นพันธุ์แท้ทันทานโรค ที่ขาวและโรคใบค่างที่เกิดจากเชื้อไวรัส หรือ TMV (tobacco mosaic virus) มีลักษณะประจำพันธุ์ผลเป็นแบบทรงกระบอก (cylindrical) น้ำหนักผลประมาณ 60 กรัม ผลสุกมีสีแดงมีการเจริญเติบโตแบบไม่ทอดยอด ในฤดูนี้ทำการปลูกพันธุ์ละ 20 ต้น เมื่อครบกำหนดทำการทดสอบข้ามระหว่างพันธุ์ และคัดเลือกผลที่สมบูรณ์ไว้ เพื่อเก็บเมล็ดพันธุ์

2. ถ้าที่ 2 จะทำการทดสอบกลับระหว่างลูกผสมชั่วที่ 1 (F_1) กับพันธุ์แม่ (P_1) เป็นการสร้างลูกผสมกลับพันธุ์แม่ (BC_1) และทดสอบกลับระหว่างลูกผสมชั่วที่ 1 (F_1) กับพันธุ์พ่อ (P_2) เป็นการสร้างลูกผสมกลับพันธุ์พ่อ (BC_2) และในขณะเดียวกันก็ปล่อยให้ลูกผสมชั่วที่ 1 (F_1) ผสมตัวเองเพื่อให้ได้ลูกผสมชั่วที่ 2 (F_2) เลือกผลในลูกผสมกลับ และจากต้น F_1 ที่สมบูรณ์ เพื่อเก็บเมล็ดพันธุ์ จะได้ใช้ในถุงปลูกถัดไป

3. ถ้าที่ 3 นำลูกชั่วรุ่นที่ 1 (F_1) ลูกชั่วรุ่นที่ 2 (F_2) และลูกจาก การทดสอบกลับพันธุ์แม่ และพันธุ์พ่อ (BC_1 และ BC_2) ร่วมไปด้วยพันธุ์แม่ และพันธุ์พ่อ (P_1 และ P_2) มาปลูกพร้อมกัน ปลูกในเรือนกระจก โดยใช้แผนการทดลองแบบบล็อกสุ่มสมบูรณ์ (Randomized Complete Block Design, RCB) โดยชั่วรุ่นต่างๆ ทั้ง 6 จะเป็นทรีตเมนต์ที่ทดสอบเบรียบเทียบ ปลูกจำนวน 3 ชั่ว แต่ละทรีตเมนต์จะปลูกตัวอย่างจำนวนต้นไม่เท่ากัน ทั้งนี้เนื่องจากมีระดับความแปรปรวนภายในแต่ละทรีตเมนต์ไม่เท่ากัน ปลูกในกระถางขนาดเส้นผ่านศูนย์กลาง 12 นิ้ว 1 ต้นต่อกระถาง จำนวนต้น (หรือจำนวนกระถาง) ที่ใช้ ต่อทรีตเมนต์ ต่อชั่วมีดังนี้

1. พันธุ์แม่ (P_1) ปลูก 10 ต้นต่อชั่ว
2. พันธุ์พ่อ (P_2) ปลูก 10 ต้นต่อชั่ว
3. พันธุ์ลูกผสมกลับ พันธุ์แม่ (BC_1) ปลูก 20 ต้นต่อชั่ว
4. พันธุ์ลูกผสมกลับ พันธุ์พ่อ (BC_2) ปลูก 20 ต้นต่อชั่ว
5. พันธุ์ลูกผสมชั่วที่ 1 (F_1) ปลูก 10 ต้นต่อชั่ว
6. พันธุ์ลูกผสมชั่วที่ 2 (F_2) ปลูก 40 ต้นต่อชั่ว

วิธีการปลูกจะเริ่มด้วยการเพาะกล้าในกระเบนเพาะ จนต้นกล้าอายุประมาณ 20-25 วัน จึงย้ายลงปลูกในกระถางซึ่งมีดินผสมและมีการให้ระบบน้ำหยดทำการทดลองรวมจำนวนทั้งสิ้น 330 กระถาง

4. สถานที่ทำการวิจัยการทดลอง

เรือนกระজก คณะทรัพยากรธรรมชาติ มหาวิทยาลัยสังขละานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่

5. ระยะเวลาทำการทดลอง

กันยายน 2546- สิงหาคม 2548

6. การบันทึกข้อมูล

1. ความสูงของต้น วัดจากโคนต้นถึงปลายยอด โดยวัดความสูง 2 ระยะ คือความสูงของต้นระยะดอกแรกๆ และความสูงของต้นหลังการเก็บเกี่ยว (เซนติเมตร)
2. อายุการออกดอกโดยนับจำนวนวันที่ต้นกล้าลงปลูกในกระถางถึงวันที่ออกบานดอกแรก โดยทำการบันทึกทุกต้นที่ทำการทดลอง
3. จำนวนดอกต่อช่อ
4. น้ำหนักผล (น้ำหนักเป็นกรัมต่อผล)
5. ความกว้างผล โดยทำการวัดโดยใช้เวอร์เนียมในการวัด โดยวัดความกว้างจากบริเวณส่วนกลางของผลที่กว้างสุด (น้ำหนักเป็นมิลิเมตร)
6. ความยาวของผล โดยทำการวัดโดยใช้เวอร์เนียมในการวัด โดยทำการวัดความยาวจากข้อผลถึงก้านผล (น้ำหนักเป็นมิลิเมตร)
7. ความแน่นเมื่อของผลโดยใช้เครื่องวัดความแน่นเมื่อ (penetrometer) (น้ำหนักเป็นนิวตัน)
8. ความหนาเนื้อของผล โดยทำการผ่าผลตามขวาง แล้ววัดส่วนของเนื้อถึงเปลือกโดยใช้เครื่องเวอร์เนียม (น้ำหนักเป็นมิลิเมตร)
9. จำนวนช่องว่างภายในผล (locule) โดยทำการผ่าผลตามขวาง(น้ำหนักเป็นช่องต่อผล)
10. วัดปริมาณของแข็งที่ละลายนำไปได้ โดยทำการบดผลมะเขือเทศที่สุ่ม. วัดโดยใช้ เครื่องวัดเปอร์เซ็นต์น้ำตาล (น้ำหนักเป็นเปอร์เซ็นต์บริกซ์)
11. จำนวนผลต่อต้น
12. ผลผลิตต่อต้น โดยทำการชั่งน้ำหนักรวมผลผลิตต่อต้น (น้ำหนักเป็นกรัมต่อต้น)
13. เปอร์เซ็นต์การติดผล โดยนับจำนวนดอกจากทุกช่อดอก และนับการติดผลจากดอกที่ได้รับการผสมติดและเกิดเป็นคุ้มผล

$$\text{จากสูตร} \left(\frac{\text{จำนวนผลทั้งหมด}}{\text{จำนวนดอกทั้งหมด}} \times 100 \right)$$

14. ลักษณะคุณภาพสีผล โดยใช้กระดาษเทียบสี R.H.S. Colour Chart in Association with the Flower Council of Holland and the Royal Horticultural Society London

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูล จะดำเนินการ 2 ขั้นตอน ดังนี้คือ

1.1 . การวิเคราะห์ความแปรปรวน

เพื่อทดสอบความแตกต่างทางสถิติระหว่างชั้วรุ่น ซึ่งคือค่าเฉลี่ยของชั้วรุ่นต่างๆ 6 ชั้วรุ่น ทดสอบด้วย F-test (Steel and Torrie, 1980)

แบบจำลองทางคณิตศาสตร์ คือ

$$Y_{ij} = \mu + T_i + B_j + \varepsilon_{ij}$$

เมื่อ Y_{ij} = ค่าสัจจะของชั้วรุ่นที่ i^{th} ปลูกในบล็อกที่ j^{th}

$i = 1, \dots, t$ ($t = \text{จำนวนทรีตเมนต์}$ หรือจำนวนชั้วรุ่น)

$j = 1, \dots, r$ ($r = \text{จำนวนบล็อก}$)

μ = ค่าเฉลี่ยทั่วไป

T_i = อิทธิพลของทรีตเมนต์ (ชั้วรุ่นที่ i^{th})

B_j = อิทธิพลของบล็อกที่ j^{th}

ε_{ij} = ความคลาดเคลื่อนซึ่งมีการกระจายแบบปกติ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0 และมีวาระบันทึก σ^2

ในการวิเคราะห์ความแปรปรวนจะกำหนดให้ทรีตเมนต์ เป็นปัจจัยคงที่ ส่วนบล็อกเป็นปัจจัยสุ่ม ซึ่งค่า expected mean square และการทดสอบนัยสำคัญได้แสดงไว้ในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การวิเคราะห์ความแปรปรวนมีค่า expected mean square (EMS) และการทดสอบนัยสำคัญดังนี้

Source	df	MS	EMS	F
Block	$r-1$	MS_1	$\sigma^2 + \frac{1}{r} \sum B_j^2$	MS_1 / MS_3
Treatment	$t-1$	MS_2	$\sigma^2 + \frac{1}{r} \sum T_i^2 / (t-1)$	MS_2 / MS_3
Error	$(r-1)(t-1)$	MS_3	σ^2	
Total	$rt-1$			

1.2 การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยของชั้วรุ่น

ลักษณะที่พบว่ามีความแตกต่างกันทางสถิติระหว่าง ชั้วรุ่นจะทำการวิเคราะห์ทางพันธุกรรม โดยวิธีการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยของชั้วรุ่น (Hayman, 1958) ไม่เดล ในการวิเคราะห์ ใช้ค่าเฉลี่ยของชั้วรุ่น F_2 เป็นศูนย์กลาง และใช้สัญลักษณ์ตามที่กำหนด โดย Gamble (1962) ดังนี้

1.2.1 Additive-dominance model ในการวิเคราะห์หาอิทธิพลของยีนแบบต่าง ๆ โดยการวิเคราะห์ชั้วรุ่น จะวิเคราะห์โดยใช้ โมเดลแบบง่าย คือ additive-dominance model ซึ่งจะมีเพียง 3 พารามิเตอร์ก่อนคือ ค่าพารามิเตอร์ m , a และ d งานนี้จะทดสอบความหมายของโมเดลโดยใช้ไคสแควร์ (Chi-square, χ^2) เรียกว่าวิธี joint-scaling test (Mather and Jinks, 1977 ; Singh and Chaudhary, 1979)

$$Y = m + \alpha a + \beta d$$

เมื่อ Y คือ ค่าเฉลี่ยของชั้วรุ่น (\bar{P}_1 , \bar{P}_2 , \bar{F}_1 , \bar{F}_2 , \bar{BC}_1 , \bar{BC}_2)

m คือ ค่าเฉลี่ยชั้วรุ่นที่ 2 (F_2)

a คือ อิทธิพลของยีนแบบบวก (additive effect)

d คือ อิทธิพลของยีนแบบข่ม (dominance effect)

ค่าสัมประสิทธิ์ α, β จะแตกต่างกันในชั้วรุ่นต่างกัน ดังสมการต่อไปนี้

$$P_1 = m + a - (\frac{1}{2})d$$

$$P_2 = m - a - (\frac{1}{2})d$$

$$BC_1 = m + (\frac{1}{2})a$$

$$BC_2 = m - (\frac{1}{2})a$$

$$F_1 = m + (\frac{1}{2})d$$

$$F_2 = m$$

1.2.2 Epistasis model เมื่อพบว่าโมเดลที่ใช้ 3 พารามิเตอร์ไม่เพียงพอจะใช้โมเดลที่รวมยีนข่มข้ามคู่ (epistasis) ด้วยคือ โมเดล ที่มีพารามิเตอร์ aa , ad , และ dd เพิ่มขึ้น คือ

$$Y = m + \alpha a + \beta d + \alpha^2 aa + 2\alpha\beta ad + \beta^2 dd$$

เมื่อ Y คือ ค่าเฉลี่ยของชั้วรุ่น (\bar{P}_1 , \bar{P}_2 , \bar{F}_1 , \bar{F}_2 , \bar{BC}_1 , \bar{BC}_2)

m คือ ค่าเฉลี่ยชั้วรุ่นที่ 2 (F_2)

a คือ อิทธิพลของยีนแบบบวก (additive effect)

d คือ อิทธิพลของยีนแบบข่ม (dominance effect)

aa คือ ผลของปฏิกิริยาพันธุ์ระหว่างยีนชนิดแบบบวก (additive x additive effects)

ad คือ ผลของปัจจัยพันธุ์ระหว่างพินิจແນບປວກxແນບໜີ່ (additive x dominance effects)

dd คือ ผลของปัจจัยพันธุ์ระหว่างพินิจແນບໜີ່xແນບໜີ່ (dominance x dominance effects)

ค่าสัมประสิทธิ์ α, β จะแตกต่างกันในช่วงรุ่นต่างกัน ดังสมการต่อไปนี้ (Hayman, 1958)

$$P_1 = m + a - (\frac{1}{2})d + aa - ad + (\frac{1}{4})dd$$

$$P_2 = m - a - (\frac{1}{2})d + aa + ad + (\frac{1}{4})dd$$

$$BC_1 = m + (\frac{1}{2})a + (\frac{1}{4})aa$$

$$BC_2 = m - (\frac{1}{2})a + (\frac{1}{4})aa$$

$$F_1 = m + (\frac{1}{2})d + (\frac{1}{4})dd$$

$$F_2 = m$$

การวิเคราะห์หาค่าพารามิเตอร์ของโมเดลอาจเป็นในรูปของ เมทริกซ์ (matrix) ได้ ดังต่อไปนี้ และมีวิธีการแก้สมการหาพารามิเตอร์ จาก สมการข้างต้น โดยถ่วงดูด (weighted) ค่า เนลี่ยของช่วงรุ่นต่างๆ ด้วยส่วนกลับของวารீบన້ອງช่วงรุ่นนั้นๆ

$$C' \cdot W \cdot C = J \quad \dots \quad (1)$$

เมื่อ C คือ เมทริกซ์ ของค่าสัมประสิทธิ์ มีขนาด 6×3

$$C = \begin{pmatrix} 1 & 1 & -0.5 \\ 1 & -1 & -0.5 \\ 1 & 0.5 & 0 \\ 1 & -0.5 & 0 \\ 1 & 0 & 0.5 \\ 1 & 0 & 0 \end{pmatrix}$$

C' คือ transpose ของเมทริกซ์ C (มีขนาด 3×6)

W = เมทริกซ์ของค่าส่วนกลับของวารีเียนซ์ (weight matrix) ซึ่งมีขนาด 6×6

$$W = \begin{pmatrix} 1/V_{P_1} & 0 & 0 & 0 & 0 & 0 \\ 0 & 1/V_{P_2} & 0 & 0 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 1/V_{BC_1} & 0 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 1/V_{BC_2} & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 0 & 1/V_{F_1} & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 0 & 0 & 1/V_{F_2} \end{pmatrix}$$

J คือ information matrix ซึ่ง J จะเป็นเมทริกซ์ขนาด 3×3

$$C' \cdot W \cdot O = S \quad \dots \quad (2)$$

เมื่อ O คือ เวกเตอร์ (column vector) ของค่า เคลื่อนของชั้วรุ่น มีขนาด 6×1

$$O = \begin{pmatrix} \overline{P}_1 \\ \overline{P}_2 \\ \overline{BC}_1 \\ \overline{BC}_2 \\ \overline{F}_1 \\ \overline{F}_2 \end{pmatrix}$$

S คือ เวกเตอร์ (column vector) ของ scores มีขนาด 3×1

$$J \cdot M = S \quad \dots \quad (3)$$

เมื่อ M คือ เวกเตอร์ (column vector) ของพารามิเตอร์ ที่จะคำนวณ หา และมีขนาด 3×1

$$M = J^{-1} \cdot S \quad \dots \quad (4)$$

โดย J^{-1} คือ เมทริกซ์逆 (inverse matrix) ของ เมทริกซ์ J

ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน (standard error) ของพารามิเตอร์สามารถประมาณได้จากการถอดกรณ์ที่ 2

ของค่าตัวเลขที่อยู่บนเส้นทแยง (diagonal elements) ของ เมทริกซ์ J^{-1} คือ

$$S.E._{(m)} = \sqrt{J_{11}}$$

$$S.E._{(a)} = \sqrt{J_{22}}$$

$$S.E._{(d)} = \sqrt{J_{33}}$$

เมื่อ $\sqrt{J_{11}}$ $\sqrt{J_{22}}$ และ $\sqrt{J_{33}}$ คือ ค่าตัวเลขที่อยู่บนเส้นทแยงของ เมทริกซ์ J^{-1}

การทดสอบการแสดงออกของยีนแบบต่างๆ ว่าแตกต่างจากศูนย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติหรือไม่ ใช้ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน (standard error) ของค่าประเมินนั้น ๆ ซึ่งทดสอบโดยใช้ค่า t (t-test) ซึ่ง $t = M_i / S.E._{(M_i)}$ เมื่อ M_i คือ อิทธิพลการแสดงออกของยีนที่จะทำการทดสอบและ $S.E._{(M_i)}$ คือ ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของค่าประเมินนั้น (Mather and Jinks, 1977)

เมื่อใช้ epistasis model การแก้สมการหาค่าพารามิเตอร์ก็ทำเช่นเดียวกับ additive-dominance model ต่างกันที่ขนาดของ เมทริกซ์ C จะมีขนาด 6×6

เมื่อ C คือ แมตริกซ์ของค่าสัมประสิทธิ์

$$C = \begin{pmatrix} 1 & 1 & -0.5 & 1 & -1 & 0.25 \\ 1 & -1 & -0.5 & 1 & 1 & 0.25 \\ 1 & 1 & 0.5 & 0 & 0.25 & 0 \\ 1 & -0.5 & 0 & 0.25 & 0 & 0 \\ 1 & 0 & 0.5 & 0 & 0 & 0.25 \\ 1 & 0 & 0 & 0 & 0 & 0 \end{pmatrix}$$

ในขณะที่ W และ O ยังเหมือนเดิม ดังนั้น ขนาดของ J และ S จะเปลี่ยนไปด้วย โดย

$$C' \cdot W \cdot C = J$$

J จะมีขนาด 6×6 และ

$$C' \cdot W \cdot O = S$$

S จะมีขนาด 6×1

$$M = J^{-1} \cdot S$$

M จะเป็นเวกเตอร์ของพารามิเตอร์ มีขนาด 6×1 J จะมีขนาด 6×6 ค่าสัมประสิทธิ์ของ J^{-1} จะเป็นค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของค่าพารามิเตอร์ ทั้ง 6

1.2.3 Scaling test

การทดสอบความพึงพอใจของ 3 พารามิเตอร์ โดยวิธีที่นักหนែนจาก joint scaling test ได้ใช้การทดสอบตามที่เสนอ โดย Mather (1949)(อ้างใน Singh and Chaudhary , 1979) ซึ่งมีค่า scale ที่ใช้ 3 ค่าคือ A, B และ C

$$A = 2 \overline{BC_1} - \overline{P_1} - \overline{F_1}$$

$$B = 2 \overline{BC_2} - \overline{P_2} - \overline{F_1}$$

$$C = 4 \overline{F_2} - 2 \overline{F_1} - \overline{P_1} - \overline{P_2}$$

ค่า variance ของ A, B และ C คือ V_A , V_B และ V_C มีค่าดังแสดง

$$V_A = 4V \overline{(BC_1)} + V \overline{P_1} + V \overline{F_1}$$

$$V_B = 4V \overline{BC_2} + V \overline{P_2} + V \overline{F_1}$$

$$V_C = 16V \overline{F_2} + 4V \overline{F_1} + V \overline{P_1} + V \overline{P_2}$$

การทดสอบว่า A, B และ C แตกต่างจากศูนย์หรือไม่ โดยใช้ t-test ถ้าไม่เดล 3 พารามิเตอร์สูกต้องหรือมาตราวัดเป็นมาตราที่เหมาสม ค่า A, B และ C ควรจะมีค่าเป็นศูนย์ถ้าค่า A, B หรือ C ค่าใดค่าหนึ่งแตกต่างจากศูนย์ เป็นการบ่งชี้ว่า อาจเกิดจากการมีอิทธิพลของยีนหนึ่งการข่มขู่มีค่า (epistasis)

2. อัตราพันธุกรรมแบบแคน คือ อัตราส่วนของความแปรปรวนทางพันธุกรรมที่เกิดจากยีนที่แสดงผลในแบบบาก ต่อความแปรปรวนทั้งหมด สามารถคำนวณได้ โดยวิธีการของ Warner (1952)

$$h_{ns}^2 = \frac{2V_{F2} - (V_{BC1} + V_{BC2})}{V_{F2}}$$

โดย V_{F2} = วารีเอนซ์ของประชากรในชั้วรุ่น F_2

V_{BC1} = วารีเอนซ์ของประชากรในชั้วรุ่น BC_1

V_{BC2} = วารีเอนซ์ของประชากรในชั้วรุ่น BC_2

ทั้งนี้ความแปรปรวนของแต่ละชั้วรุ่นที่ใช้จะเป็นความแปรปรวนจากระหว่างต้นของชั้วรุ่นนั้นจากทุกชั้น